05/06/2022

Μουσείο Ακρόπολης: Επανενώθηκε το «θραύσμα Fagan» στην ανατολική ζωφόρο του Παρθενώνα

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Σε μία εκδήλωση λιτή, με ιδιαίτερη συγκίνηση, το «θραύσμα Fagan» επανενώθηκε οριστικά στην ανατολική ζωφόρο του Παρθενώνα, εκεί που ανήκει, για πάντα. Είναι ο πρώτος επαναπατρισμός που έγινε από κράτος σε κράτος.

Κατέστη δυνατός, βάσει Συμφωνίας, η οποία προέκυψε από τον γόνιμο διάλογο μεταξύ της Κυβέρνησης της Σικελίας -με τον Περιφερειακό Σύμβουλο Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Σικελικής Ταυτότητας Alberto Samonà – και της Ελληνικής Κυβέρνησης -με την υπουργό Λίνα Μενδώνη- και συνήφθη μεταξύ του Περιφερειακού Αρχαιολογικού Μουσείου «Antonino Salinas» του Παλέρμο, υπό τη

διεύθυνση της Δρ Caterina Greco, και του Μουσείου της Ακρόπολης των Αθηνών, υπό τη διεύθυνση του Καθηγητή Νικολάου Σταμπολίδη.

Η όλη διαδικασία επικυρώθηκε με Διάταγμα (Decreto) και πράξεις της Κυβέρνησης της Περιφέρειας της Σικελίας από τον Assessore Alberto Samonà και τον Πρόεδρο Nello Musumeci, επικυρωμένων από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ιταλίας και τον Υπουργό Dario Franceschini προς το Μουσείο της Ακρόπολης, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού και την υπουργό Λίνα Μενδώνη.

Στον χαιρετισμό της η Λίνα Μενδώνη είπε: «Σήμερα γίνεται η αρχή. Μία ιστορικών διαστάσεων αρχή. Σήμερα, ολοκληρώνεται μια προσπάθεια, η οποία συζητείτο κατά περιόδους στο παρελθόν και πάντα κατέληγε σε αδιέξοδο. Αυτή η προσπάθεια πήρε ουσιαστική και συγκεκριμένη μορφή τον Ιανουάριο του 2022.

Όταν –μετά από πολύμηνες φιλικές διαβουλεύσεις- επήλθε η Συμφωνία μεταξύ της Αυτόνομης Κυβέρνησης της Σικελίας και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας, οπότε το θραύσμα Fagan «κατετέθη» στο Μουσείο της Ακρόπολης, προκειμένου να ρυθμιστεί το θεσμικό πλαίσιο από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ιταλικής Δημοκρατίας, ώστε να επιτρέπεται η μόνιμη επιστροφή του Γλυπτού στην Αθήνα.

Χρειάστηκαν λιγότερο από πέντε μήνες για την ιστορική επανένωση. Η διαδικασία, την οποία ακολούθησε η Κυβέρνηση της Σικελίας και το Υπουργείο Πολιτισμού της Ιταλικής Δημοκρατίας για τον οριστικό επαναπατρισμό στην Αθήνα του θραύσματος Fagan, δείχνει τον ξεκάθαρο και ηθικό δρόμο για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα στην Αθήνα.

Η εξαιρετικής σημασίας Απόφαση της Διακυβερνητικής Επιτροπής της ΟΥΝΕΣΚΟ του Σεπτεμβρίου 2021 σε συνδυασμό με την οριστική επιστροφή και επανένωση του θραύσματος του Παλέρμο στην Αθήνα, τοποθετούν το ηθικό και νόμιμο αίτημα της Ελλάδας προς την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου σε μία άλλη βάση. Και αυτό έχει γίνει αντιληπτό και κατανοητό απ΄ όλους, ακόμη και όταν δεν ομολογείται».

Σε μήνυμα του που αναγνώστηκε στην εκδήλωση, ο Ιταλός Υπουργός Πολιτισμού Dario Franceschini τόνισε ότι «Η Ιταλία βρίσκεται στην πρώτη γραμμή έμπρακτης επιβεβαίωσης της αρχής της επιστροφής των πολιτιστικών αγαθών, με σκοπό την αποκατάσταση της ιστορικής πολιτιστικής κληρονομιάς στους τόπους και στους λαούς καταγωγής τους.

Σε αυτήν την περίπτωση το πολιτιστικό αγαθό βρισκόταν νόμιμα στην Ιταλία αλλά θελήσαμε να αποστείλουμε ένα δυνατό μήνυμα φιλίας και εγγύτητας στην Ελλάδα. Η συνεργασία μας με την Υπουργό κ. Λίνα Μενδώνη την οποία χαιρετώ και ευχαριστώ, θα συνεχιστεί εντατικά σε αυτό το πεδίο, όπως και σε πολλά άλλα, στα οποία οι χώρες μας στέκονται μαζί με σκοπό την επιβεβαίωση μιας θετικής διεθνούς ατζέντας για την πολιτιστική συνεργασία».

Dr. Alberto Samonà: Απερίγραπτη η συγκίνηση που νιώσαμε

Σε βιντεοσκοπημένο μήνυμα, ο Assessore της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Σικελικής Ταυτότητας, Dr. Alberto Samonà ανέφερε ότι «Ήταν απερίγραπτη η συγκίνηση που νιώσαμε, όταν τον Ιανουάριο, που συνοδεύσαμε το θραύσμα του Παλέρμο στην Αθήνα, είδαμε αυτό που προηγουμένως ήταν ένα μεμονωμένο κομμάτι, να ενώνεται με το μητρικό του έργο τέχνης. Το γεγονός ότι η Σικελία θέλησε να ακολουθήσει αυτόν τον δρόμο εγγράφεται στην οπτική μιας νέας Ευρώπης, αυτής στην οποία πιστεύουμε: μιαν Ευρώπη των λαών, του πολιτισμού και της ταυτότητας που έχει τις ρίζες της στην ιστορία της και στις χιλιετείς της παραδόσεις».

Δημήτρης Παντερμαλής: Ολοκληρώνεται η περιπέτεια ενός σπουδαίου τμήματος από την ανατολική ζωφόρο του Παρθενώνα

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Μουσείου της Ακρόπολης, καθηγητής Δημήτρης Παντερμαλής δήλωσε: «Σήμερα είναι μία μεγάλη μέρα για το Μουσείο της Ακρόπολης, γιατί με αυτή την εκδήλωση ολοκληρώνεται η περιπέτεια ενός σπουδαίου τμήματος από την ανατολική ζωφόρο του Παρθενώνα. Πριν από χρόνια, είχαμε ξεκινήσει με ένα μικρό βήμα με την επιστροφή τμήματος από τη Χαϊδελβέργη. Τώρα γίνεται το επόμενο μεγάλο βήμα για την αποκατάσταση του Παρθενώνα. Εύχομαι να ακολουθήσει το τρίτο, το οποίο θα είναι μέγιστο».

Νίκος Σταμπολίδης: Ένας ακρογωνιαίος λίθος στον συμβολισμό του

Ο Γενικός Διευθυντής του Μουσείου της Ακρόπολης, καθηγητής Νίκος Σταμπολίδης τόνισε ότι: «Σε έναν κόσμο που οι οικονομικές κρίσεις, οι πανδημίες και οι πόλεμοι αυξάνουν την αβεβαιότητα και την ανησυχία και οι αξίες της Δημοκρατίας αμφισβητούνται, το μικρό κομμάτι από το Παλέρμο, που ενώνεται σήμερα για πάντα στον λίθο VI της ανατολικής ζωφόρου, είναι στην πραγματικότητα ένα τεράστιο κομμάτι, ένας ακρογωνιαίος λίθος στον συμβολισμό του».

Δρ. Caterina Greco: Τα πολιτισμικά αγαθά που αφαιρούνται από τη φυσική τους έδρα πρέπει να επιστρέφουν στη χώρα τους

Η Διευθύντρια του Μουσείου Antonino Salinas Δρ. Caterina Greco σημείωσε ότι «με τη βαθιά πολιτιστική πεποίθηση ότι τα πολιτισμικά αγαθά που αφαιρούνται από τη φυσική τους έδρα πρέπει να επιστρέφουν στη χώρα της καταγωγής τους, η Περιφέρεια της Σικελίας, δουλεύοντας ομόφωνα και με τη σταθερή υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού, προχώρησε στην απόφαση της επιστροφής του θραύσματος στην Ελλάδα».

Το θραύσμα αποτελεί απόσπασμα του λίθου VI της ανατολικής ζωφόρου του Παρθενώνα, όπου απεικονίζονται οι θεοί του Ολύμπου καθιστοί, να παρακολουθούν την πομπή και την παράδοση του πέπλου στην Αθηνά, την Πολιούχο θεά και προστάτιδα της Αθήνας. Απεικονίζει τα κάτω άκρα της θεάς Αρτέμιδας, η οποία ατενίζει προς την πομπή των Παναθηναίων, που προσέρχεται προς τον μεγάλο ναό.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα του Παρθενώνα, παρουσία της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, Λίνας Μενδώνη, του Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού, Γιώργου Διδασκάλου, του Γενικού Διευθυντή των Μουσείων του Ιταλικού Υπουργείου Πολιτισμού, Prof. Massimo Osanna, της Διευθύντριας του Μουσείου Antonino Salinas, Dr. Caterina Greco, του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Μουσείου Ακρόπολης, Καθ. Δημήτρη Παντερμαλή και του Γενικού Διευθυντή του Μουσείου Ακρόπολης, Καθ. Νίκου Σταμπολίδη.

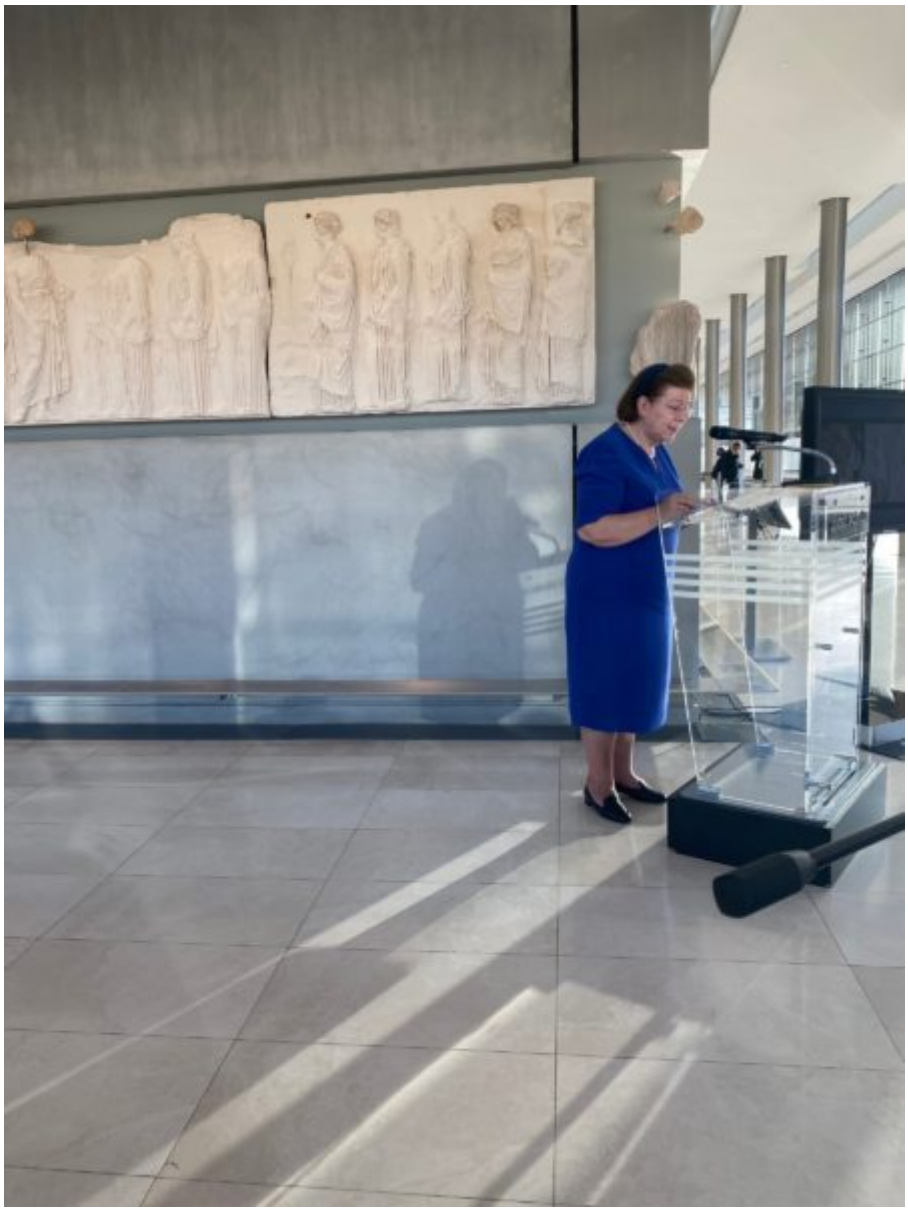

Η ομιλία της υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνας Μενδώνη

Ο JohnHobhouse, φίλος και συνοδοιπόρος του Λόρδου Βύρωνα, καταγράφει στο Ημερολόγιο του, του 1809, επισκεπτόμενος την Αθήνα: «Ένας γέροντας Έλληνας με πλησίασε και με φωνή τρεμάμενη από την πίκρα μου είπε:Άγγλοι, μας κλέβετε τα έργα των προγόνων μας. Φυλάξτε τα καλά, γιατί θα’ρθει η μέρα που οι Έλληνες θα τα ζητήσουν».

Σήμερα, την επιστροφή και την επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα στην Αθήνα, δεν την απαιτούμε μόνον οι Έλληνες. Την απαιτεί η παγκόσμια κοινή γνώμη. Η διεθνής κοινότητα δικαιούται και απαιτεί να δει το αριστουργηματικής τέχνης δημιούργημα του Φειδία στο σύνολό του, επανενωμένο, εδώ, στο Μουσείο της Ακρόπολης, και όχι διαμελισμένο ανάμεσα στην Αθήνα και το Λονδίνο.

Το ίδιο το χάσκον και ακρωτηριασμένο μνημείο αξιώνει την επιστροφή των αρχιτεκτονικών γλυπτών μελών του, προκειμένου να επανακτήσει την ενιαία και αδιαίρετηφυσική, αισθητική και νοηματική οντότητά του. «Τα Μάρμαρα θα είναι το ίδιο ποιητικά στο Πικαντίλλι, όσο και στον Παρθενώνα, αλλά ο Παρθενώνας και ο Βράχος του θα είναι λιγότερο ποιητικοί χωρίς αυτά. Έτσι είναι η Ποίηση της Τέχνης», γράφει, από την Ραβέννα, ο Λόρδος Βύρων στον JohnMurray 200 χρόνια πριν.

Στον Παρθενώνα μετουσιώνονται σε τέχνη, οι διάλογοι του Πλάτωνα, η αριστοτέλεια λογική, η μαθηματική επιστήμη, η πολιτική σκέψη του Περικλή, όλες οι μετέπειτα αξίες του ουμανισμού και εν τέλει του Δυτικού Κόσμου. Στη ζωφόρο του Παρθενώνα αποτυπώνεται η πομπή των Παναθηναίων, της μεγαλύτερης γιορτής της αρχαίας Αθήνας. Στην πραγματικότητα η ζωφόρος αποτελεί το απείκασμα της αθηναϊκής δημοκρατίας, υπέρτατες αξίες της οποίας είναι η Ειρήνη και η Δημιουργία.Το δημιούργημα του Φειδία εκπέμπει ασύγκριτη δύναμη, τελειότητα και ομορφιά. Αυτή την μοναδική σύνθεση της Δημιουργίας, της Ελευθερίας, της Δημοκρατίας, δικαιούται να δει στην ολότητά της η Ανθρωπότητα.

Σήμερα, μια ιστορική μέρα, το θραύσμα Fagan, το οποίο μέχρι πριν λίγο καιρό εξετίθετο στο Μουσείο AntoninoSalinas του Παλέρμο, επανενώνεται με τα συμφραζόμενά του στην ζωφόρο του Παρθενώνα.
Σήμερα γίνεται η αρχή. Μία ιστορικών διαστάσεων αρχή.

Σήμερα, ολοκληρώνεται μια προσπάθεια, η οποία συζητείτο κατά περιόδους στο παρελθόνκαι πάντα κατέληγε σε αδιέξοδο. Αυτή η προσπάθειαπήρε ουσιαστική και συγκεκριμένη μορφή τον Ιανουάριο του 2022. Όταν–μετά από πολύμηνες φιλικές διαβουλεύσεις- επήλθε η Συμφωνία μεταξύ της Αυτόνομης Κυβέρνησης της Σικελίας και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας, οπότε το θραύσμα Fagan«κατετέθη»στο Μουσείο της Ακρόπολης, προκειμένου να ρυθμιστεί το θεσμικό πλαίσιο από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ιταλικής Δημοκρατίας, ώστε να επιτρέπεται η μόνιμη επιστροφή του Γλυπτού στην Αθήνα.
Χρειάστηκαν λιγότερο από πέντε μήνες για την ιστορική επανένωση.

Θα ήθελα, πραγματικά, να ακούσω τι λένε σήμερα αυτοί,οι οποίοι πέντε μήνες πριν, τον Ιανουάριο 2022,διαστρέβλωναν την αλήθεια και προσπαθούσαν να αποδομήσουν το εθνικό αίτημα, λέγοντας και γράφοντας ότι «Η ίδια «ψηφίδα» του γλυπτού διάκοσμου, η οποία είχε ξανάρθει στο Μουσείο της Ακρόπολης το 2008-09, ήρθε και αυτή τη φορά ως δάνειο με ανταλλάγματα και παρουσιάστηκε ως αιχμή του δόρατος της πολιτικής της παρούσας κυβέρνησης στο θέμα της επανένωσης των Γλυπτών».

Η διαδικασία, την οποία ακολούθησε η Κυβέρνηση της Σικελίας και το Υπουργείο

Πολιτισμού της Ιταλικής Δημοκρατίας για τον οριστικό επαναπατρισμό στην Αθήνα του θραύσματος Fagan, δείχνει τον ξεκάθαρο και ηθικό δρόμο για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα στην Αθήνα. Η εξαιρετικής σημασίας Απόφαση της Διακυβερνητικής Επιτροπής της ΟΥΝΕΣΚΟ του Σεπτέμβρίου 2021 σε συνδυασμό με την οριστική επιστροφή και επανένωση του θραύσματος του Παλέρμο στην Αθήνα, τοποθετούν το ηθικό και νόμιμο αίτημα της Ελλάδας προς την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου σε μία άλλη βάση. Και αυτό έχει γίνει αντιληπτό και κατανοητό απ΄όλους, ακόμη και όταν δεν ομολογείται.

Η επανένωση των Γλυπτών του Φειδία αποτελεί ηθική υποχρέωση για την Ευρώπη, στο πλαίσιο της προστασίας της κοινής πολιτιστικής της κληρονομιάς, της Δημοκρατίας, της ευημερίας των λαών της. Ζούμε σε μια εποχή μεγάλων προκλήσεων, σε μια εποχή που αμφισβητούνται σταθερά και κεκτημένα. Σήμερα, η επένδυση στις αξίες και τις αρχές του Ουμανισμού είναι περισσότερο αναγκαία από ποτέ.

Η σθεναρή πολιτική βούληση της Κυβέρνησης της Σικελίας, αλλά και η έμπρακτη επιβεβαίωση της πολιτικής της Ιταλικής Κυβέρνησης στην αρχή της επιστροφής των πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσής τους, αποδεικνύει τους μακρότατους δεσμούς πολιτιστικής συνάφειας και εμπράγματη αναγνώριση της κοινής μεσογειακής μας ταυτότητας.

Εκ μέρους και του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, εκφράζουμε την ευγνωμοσύνη μας προς την Αυτόνομη Κυβέρνηση της Σικελίας, τον Πρόεδρο NelloMusumeci, ιδιαίτερα προς τον Περιφερειακό Σύμβουλο Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Σικελικής Ταυτότητας AlbertoSamonà, για την πρωτοβουλία και την γενναιοδωρία τους. Όμως, οφείλω να τονίσω την καθοριστική συνεισφορά της Διευθύντριας του Αρχαιολογικού Μουσείου AntoninoSalinas του Παλέρμο ΔροςCaterinaGreco. Χωρίς την σύμφωνη γνώμη και την ολόθερμη συμπαράστασή της, η σημερινή μέρα, θα μπορούσε να αργήσει ακόμη. Η Κατερίνα είναι αυτό που σημαίνει το όνομά της: Ελληνίδα.

Ο αγαπητός Ιταλός Υπουργός Πολιτισμού και φίλος, εδώ και πολλά χρόνια, DarioFranceschini και η Υφυπουργός γερουσιαστής LuciaBorgonzoni υποστήριξαν σθεναρά το αίτημα της Σικελίας. Εκ μέρους της Ελληνικής Κυβέρνησης, τους ευχαριστώ. Έχουμε πολλά να κάνουμε ακόμη μαζί.

«Όλα τα ηλεκτρικά φώτα δεν θα εμποδίσουν (τα φειδιακά γλυπτά) ν’ αποζητούν αδιάκοπα το γλυκό φως του Ομήρου», δηλώνει ο Rodin στον Άγγελο Σικελιανό.

Και μεις οι Έλληνες ξέρουμε καλά ότι «αυτές οι πέτρες δεν βολεύονται με